

Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Johan Brännström
johan.brannstrom@regionjh.se

Hälsa- och sjukvårdsnämnden
HSN/1691/2020
2024-06-03

Trygg fristad och verkstad för växande - Slutrapportering

Ärendebeskrivning

Under 2021-2024 har regionens pilotprojekt Kultur på recept genomförts i Krokoms och Östersunds kommuner. Projektet är en politisk initierad (Regionfullmäktige 2020-10-20, § 99) och beslutad (Hälsa- och sjukvårdsnämnden, 2021-12-15, §119) insats som genomförts i samverkan mellan Hälsa- och sjukvårdsnämnden och Regionala utvecklingsnämnden med till dem tillhörande verksamheter.

Syftet med pilotprojektet har varit att testa ett upplägg där kultur används som redskap för att förbättra deltagarnas hälsa. Målgrupp har varit personer med pågående (eller risk för) sjukskrivning inom psykisk ohälsa och med risk för social isolering. Projektet har genomförts via tio-veckors kulturprogram innehållande slöjd, musik, berättande, bild, dans, arkiv, museum och bibliotek. Viktiga ledord har varit inspiration, låga trösklar, tryggt, vänligt och fritt från krav på prestation. Träffarna leddes av erfarna ledare från det fria kulturlivet samt från offentliga kulturinstitutioner. Deltagarna har främst rekryterats via primärvården, men också via psykiatri och från det kommunala projektet AI (Arbete och integration). Uppföljning med intervjuer och självskattningsformulär visar att deltagarna är mycket positiva till programmet, aktiviteterna och ledarna. En påtaglig hälsoförbättring efter aktiviteten framgår också liksom det stora värdet av en kulturkoordinator som länk mellan deltagare och ledare.

Exempel på självrapporterade resultat utifrån intervjuerna är känslan av en mer aktiv sjukskrivning (vilket de saknat), brutit social isolering i hemmet, stärktes; fick bättre självförtroende, fick möjlighet till återhämtning via kreativt arbete, fått verktyg för fortsatt hälsoförbättring efter projektet. En deltagare uttrycker sig:

*Det sätter färg på livet. Om man är isolerad så blir världen ganska grå.
Här har vi fått testa saker tillsammans.*

Exempel på konkreta resultat är olika former av aktivitetsökning såsom uppstart av studiecirkel, engagerat sig i styrelsearbete, återupptagna högskolestudier och praktikplats på lokala kommunarkivet.

Sammantaget små och stora steg mot ett förbättrat mående för individen samtidigt som resultaten är samstämmiga med nationell och internationell erfarenhet och forskning inom området.

Projektet har identifierat en svårighet för hälsocentraler att rekrytera patienter. Intervjuerna indikerar behov av kunskapshöjande insatser och förbättrade förutsättningar för hälso- och sjukvården att kunna rekrytera deltagare i ökad omfattning i ett framtida permanentat arbetssätt.

Utifrån en målbild där hälsofrämjande kulturaktiviteter är en permanent insats inom hälso- och sjukvården i länet föreslås insatser utifrån såväl ett top down som bottom up-perspektiv bestående av tvärpolitisk dialog, tvärspektoriella kunskapshöjande insatser mot förvaltning och politik, samt patientnära hälsofrämjande kulturaktiviteter.

Regiondirektörens förslag

1. Slutrapporten *Trygg fristad och verkstad för växande* godkänns.
2. Hälsa- och sjukvårdsnämnden ska vara en aktiv part i det fortsatta arbetet med kultur och hälsa utifrån regionplan.
3. Hälsa- och sjukvårdsnämnden ser det som viktigt att fortsätta införandet av kultur på recept.

I tjänsten

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Johan Palm
Avdelningschef
Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Utdrag till

Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Områdeschef Kultur och bildning

Enhetschef Folkhälsoenheten

Johan Brännström

Eva Söderberg

Kerstin Pettersson Schaletzky

Catarina Lundström